

O. F. Hida ta in./za zah. red. prof. O. M. Dzhuzy. Kyiv : Atika, 2011. 720 p. [in Ukr.].

4. Gurinskaya, A. L. (2018) *Anglo-amerikanskaya model' preduprezhdeniya prestupnosti. [Anglo-American model of crime prevention] : dys. ... d-ra jurid. nauk: 12.00.08. Saint-Petersburg, 555 p. [in Ukr.]*.

5. Pro Natsionalnu politsiyu: Zakon Ukrayiny vid 02.07. 2015, [On National Police: Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*. 2015, № 40-41, art. 1. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andrii Fomenko. Ways of introducing the positive experience of criminological activity of the US police in the activity of the National Police of Ukraine. The author has stated that the criminological activity of the police is one of the most important areas of work of this law enforcement agency, which plays a significant role in combating and preventing crime. At the same time, there are a number of ways to increase the effectiveness of these activities (such as strengthening the interaction of the police with other actors in the fight against crime).

Research of foreign experience can open new directions of criminological activity of police, effective in the context of counteraction to commission of criminal offenses. In addition, such an analysis would potentially reveal certain mistakes made by other states in this area, which should be taken into account in domestic realities.

The article proves that the main directions of criminological activity of the police are the following: cooperation with other subjects of counteraction to crime; obtaining, processing and using criminological information; elimination of the causes and conditions of crime and other criminological measures. The criminological activity of the Polish police gives positive results, which are manifested in the reduction of the crime rate and, as a result, the increase of the level of trust in the police officers. The criminological direction of work plays an important (even leading) role in the activities of this law enforcement agency.

It has been found that the effectiveness of criminological activities in the United States is due to the introduction of new scientific and technical developments that allow with high probability to calculate the place, time and identity of the criminal offender. To date, such activities are implemented in a «test mode», but it has significant potential. In most cases, the work of foreign police is focused on the prevention of offenses (including criminal).

Keywords: *criminology, police, legal activity, police activity, criminological activity, criminological monitoring, prevention of criminal offenses.*

УДК 343.851

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-25-30



Олександр ЮНІН[©]

доктор юридичних наук, професор
Заслужений діяч науки і техніки України
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПОЛІЦІЇ: МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ТА ДОСВІД ОКРЕМИХ ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

У дослідженні йдеться про нормативно-правові акти та практику залучення громадськості до контролю за діяльністю поліції в зарубіжних державах. Наводяться твердження про ключову роль інституту громадського контролю за діяльністю поліції в контексті побудови Національної поліції України за зразком поліцейських інституцій Західної цивілізації, держав із розвинутою демократією та демократичними інститутами. Висвітлюються основні положення міжнародних нормативно-правових актів, які встановлюють головні принципи та стандарти щодо громадського контролю за діяльністю поліції, поліцейських служб.

Акцентується увага на тому, що держави Західного світу ще в минулому столітті розпочали системну роботу над широким залученням громадськості до прийняття управлінських рішень органами публічного адміністрування та місцевого самоврядування, у тому числі й в питаннях громадського контролю за діяльністю поліції.

Ключові слова: *контроль, громадський контроль, громадянське суспільство, зарубіжний досвід, міжнародні документи.*

© О. Юнін, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4846-2573>

junin@ukr.net

Постановка проблеми. Наразі у світі ліберальних демократій Західної цивілізації правоохоронні органи є дійсно представниками та захисниками інтересів громадянського суспільства, стоять на їх захисті й надають громадянам як платникам податків поліцейські послуги. Це є основою для ефективної співпраці та взаємодії між поліцейськими та громадянами, суспільством. У недемократичних режимах натомість утворені там «правоохоронні» інституції, поліція, скоріше, є передовсім репресивним апаратом, захисником інтересів правлячої еліти, поліцейські тут використовуються для придушення невдоволення і спротиву диктаторським або авторитарним режимам. Драматичні та сумні події, що протягом останнього часу відбулися на так званому «пострадянському» просторі (свідомо обираємо за приклад країни, що разом із Україною знаходились під радянською окупацією, у складі СРСР, оскільки важливо саме на їх прикладах проаналізувати, які держави в умовах відсутності сталих державних інституцій після розпаду Союзу еволюціонували в держави із демократичними режимами, а хто деградував у авторитаризм або диктатуру) у Республіці Білорусь та Республіці Казахстан наглядно показали, що в цих державах не суспільство контролює поліцію, а правляча верхівка, яка може давати навіть накази на використання вогнепальної зброї проти власних громадян, застосовувати репресії, тортури тощо.

Громадський контроль за діяльністю поліції в Україні є однією з ключових умов для побудови Національної поліції за зразком поліцейських інституцій Західної цивілізації, держав із розвинутою демократією та демократичними інститутами. Важко не погодитись з тим фактом, що Україна лише прямує до формування власних інституцій за високими стандартами Західного світу (держав-членів Євросоюзу, США, Канади та ін. держав), і в таких умовах закордонний досвід громадського контролю за діяльністю поліції становить значний інтерес, оскільки в Західному світі є багато держав, де державні інституції, контроль за діяльністю поліції, проходили процес становлення, формування та реформування й вдосконалення протягом десятків або сотень років. На жаль, Україна лише в 1991 р. отримала можливість розбудувати демократичну державу на основі ліберальних західних принципів. Доцільно також і згадати невдалий (на нашу думку) досвід тих держав, які входили до СРСР, оскільки дослідники часто намагаються висвітлити успішний та позитивний досвід, не акцентуючи увагу на тому досвіді держав, який можна умовно назвати «як робити не треба». Наприклад, згадана вже Республіка Білорусь або Російська Федерація, де надзвичайна кількість поліцейських на 100 тис. населення, де поліція контролюється виключно державними чиновниками та вищим керівництвом лише в їх інтересах.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. До наукового доробку, де висвітлюються питання закордонного досвіду громадського контролю за діяльністю поліції, здійснили внесок наступні дослідники: В. Авер'янов, О. Андрійко, Д. Бахрах, С. Братель, О. Григорян, С. Гула, Ю. Битяк, С. Гончарук, В. Кравчук, Т. Наливайко, О. Поклад, В. Чумак та ін.

Метою статті є визначення позитивного та негативного досвіду та нормативно-правових актів зарубіжних держав у сфері громадського контролю за діяльністю поліції.

Виклад основного матеріалу. Міжнародний досвід щодо громадського контролю за діяльністю поліції варто розпочати із наведення фундаментальних міжнародно-правових актів, які визначають основи і стандарти громадського контролю, діяльності поліції та інших правоохоронних органів загалом. Україна є членом Ради Європи, ратифікувала Паризьку Хартію для нової Європи від 21 листопада 1990 р. згідно з якою взяла на себе зобов'язання приєднатися до міжнародних актів, що визначають якраз фундаментальні права людини, а також створити гарантії для забезпечення прав і свобод людини і громадянина, й ці гарантії мають відповідати загально визначеним міжнародно-правовим актам [8].

Зауважимо, що відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» діяльність поліції ґрунтується на принципах відкритості і прозорості (ст. 9, Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку), взаємодії з населенням на засадах партнерства (ст. 11, «діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб, з метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та

проблем територіальних громад, а рівень довіри до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності поліції») [10]. Громадському контролю відведений у Законі окремий розділ (Розділ VIII «Громадський контроль поліції»), де встановлюються основи взаємодії з громадянським суспільством (звітування перед громадськістю, взаємодія з органами місцевого самоврядування, спільні проекти з поліцією, прийняття резолюції недовіри до керівників поліції тощо).

Загалом Р. Миронюк наводить такі способи реалізації законодавчо визначених форм громадського контролю за діяльністю Національної поліції: «1) представництво громадськості в колегіальних органах при центральних та територіальних підрозділах НП; 2) участь громадськості в обговоренні та підготовці нормативно-правових актів, які регулюють діяльність НП; 3) безпосереднє звернення громадян до органів НП з метою отримання інформації про їх діяльність; 4) звернення ЗМІ до підрозділів НП з метою отримання публічної інформації про їх діяльність та її оприлюднення; 5) участь представників громадськості у відборі кадрів в НП та проходження атестації кадрів; 6) участь представників громадськості при приведенні службової перевірки щодо скарг на дії чи бездіяльність поліцейських; 7) організації опитування громадської думки про діяльність НП; 8) зобов'язання звітування керівництва підрозділів НП про результати своєї діяльності перед громадськістю; 9) участь правозахисних громадських організацій у розробці програм діяльності НП» [5, с. 50].

Фундаментальні засади взаємодії поліції та громадянського суспільства містяться в низці міжнародних актів:

– Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію» 8 травня 1979 р. [2];

– Рекомендація (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасникам Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики», прийнята Комітетом міністрів 19 вересня 2001 року на 765-му засіданні заступників міністрів (п. 60 передбачає, що державний контроль над поліцією має бути поділений між законодавчою, виконавчою та судовою владою для ефективного контролю над поліцією, вона має звітувати перед незалежними органами; п. 61 – органи державної влади мають забезпечити ефективні та неупереджені процедури для подання скарг на дії поліції; п. 62 – мають заохочуватися механізми притягнення до відповідальності, засновані на спілкуванні та взаєморозумінні між суспільством та поліцією [3; 9];

– Резолюція 4/169 Генеральної Асамблеї ООН. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 17 грудня 1979 [4];

Також варто в питаннях нормативного визначення громадського контролю над діяльністю поліції виділити:

– Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, що був прийнятий Генасамблеєю ООН у 1979 р., де вказано, що кожен орган охорони порядку має представляти громадськість загалом, нести перед нею відповідальність та бути підвітним громадськості, а уся діяльність посадових осіб, що охороняють правопорядок, має ретельно перевірятися зі сторони громадськості, яка може здійснюватися шляхом створення ради, міністерства, прокуратурою, судом, омбудсменом, комітетом громадян або поєднанням таких інституцій чи будь-яким іншим органом нагляду [4];

– Кодекс поведінки стосовно військово-політичних аспектів безпеки, де вказано про основні принципи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони [5, с. 51].

Крім того, у світі діють міжнародні організації з контролю за правоохоронними органами, у тому числі за поліцією. Серед таких організацій варто виділити Amnesty International (незалежна міжнародно-правозахисна організація, створена 1961 р., працює у 150 країнах); Женевський центр демократичного контролю над збройними силами – організація контролює не лише сили оборони, але й невійськові сили на кшталт поліції та сил цивільної оборони. Центр збирає інформацію та проводить дослідження в галузі демократичного управління сектором безпеки, розробляє рекомендації. Існує Європейська платформа з роботи поліції та прав людини у вигляді об'єднання представників поліції та різних неурядових організацій, які займаються підтримкою програми Ради Європи «Поліція і права людини після 2000 року» й забезпечує взаємодію поліцейських служб різних держав та недержавних організацій [5, с. 52–53].

Погоджуємося з Р. Миронюком, який узагальнив найбільш поширені форми

громадського контролю в зарубіжних державах: «1) звернення громадян до поліції за отриманням правоохоронних послуг; 2) діяльність громадських рад та громадських палат; 3) громадська експертиза проєктів діяльності поліції; 4) моніторинг діяльності поліції; 5) взаємодія громадськості з поліцією у сфері охорони публічного порядку» [5, с. 53].

Якщо звертатися до прикладу нормативно-правового врегулювання питання громадського контролю за поліцією конкретних держав, спочатку вважаємо за доцільне звернути увагу на ситуацію у державах з недемократичним режимом. Так, наприклад, у Російській Федерації в Законі «О полиции» («Про поліцію») ст. 50 передбачений громадський контроль за діяльністю поліції. Так, громадяни федерації, громадські об'єднання здійснюють громадський контроль за діяльністю поліції, діє громадська палата РФ, що здійснює контроль за діяльністю поліції відповідно до Закону «Об Общественной палате Российской Федерации» («Про Громадську палату Російської Федерації»). Також існують громадські наглядові комісії, члени яких здійснюють контроль за забезпеченням прав громадян у місцях примусового утримання («ефективність» у подібних місцях контролю в Росії за дотриманням прав особи можна було побачити в межах завантажених в інтернет багатогодинних зйомок з подібних місць тортур, знущань та нелюдського поводження зі сторони адміністрації установ до тих, хто там утримувався). Також можуть при федеральних органах виконавчої влади у сфері внутрішніх справ, при територіальних органах створюватись громадські ради, що здійснюють контроль за діяльністю поліції (стаття 50 Закону) [7]. Нібито достатньо розлого прописана нормативна база щодо механізмів громадського контролю має один недолік – як вказує практика, ці норми у Росії не діють, оскільки для ефективного громадського контролю потрібні хоча б паростки зародження або такого, що знаходиться на стадії становлення і розвитку громадянського суспільства, якого в цій державі не існує, й у поєднанні із недемократичним режимом, де поліція служить не в інтересах суспільства, а правлячої еліти, призводять до відсутності ефективного та дієвого громадського контролю.

Багато дослідників звертають увагу на досвід США, оскільки наразі саме ця держава є взірцем в Західному світі демократії та дієвості й ефективності контролю за державними інституціями, тому наведемо приклад Канади та деяких держав Західної Європи.

Досвід Канади передовсім є цікавим через багату історію існування тут інституту громадського контролю. Ще в 1960–70-х рр. тут вперше впровадили державну політику, основою якої стала ідея активного залучення громадськості до процесу прийняття рішень органами публічної адміністрації, місцевого самоврядування та громад (себто, не лише контролю за поліцією). Громадський контроль у той час розглядався як додаткове джерело інформації та взаємного інформування задля підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації та місцевого самоврядування. На ранніх етапах планування громадськість допомагала у підвищенні продуктивності використання часу та ресурсів. У сучасних умовах все ще існує практика активного залучення громадськості до взаємодії, громадяни мають змогу брати участь у процесі прийняття рішень, у тому числі й у питаннях діяльності поліції [1, с. 246]. У Франції як демократичній державі та лідера ЄС процес впровадження практики активного залучення громадськості до діяльності держави почався у 1990-х рр. Тут створювались «центри відповідальності» як основа для розвитку інституту громадського контролю. Законодавство Франції визначало обов'язки збору та узагальнення інформації стосовно громадського контролю, громадської думки тощо [13, с. 203].

Особливо цінним є досвід нормативно-правового регулювання та застосування практики громадського контролю в державах, які ще нещодавно, як і Україна, перебували у складі СРСР, однак досягли значного успіху в питаннях євроінтеграції або побудови на демократичних засадах поліцейських служб власних держав. У Польщі громадський контроль можна поділити на контроль в «організованій» та «не організованій» формах, якщо говорити про організований контроль, то тут не існує спеціальних громадських організацій, які б здійснювали контролюючі функції за поліцією. Такий контроль здійснюють органи місцевого самоврядування різних рівнів, а саме: повітові або міські ради тощо. Так, згідно зі ст. 10 Закону «Про Поліцію» коменданти Поліції, із застереженням, подають річні звіти про свою діяльність, а також інформацію про стан правопорядку та публічної безпеки відповідним воєводам, старостам, війтам (бурмістрам або президентам міст), а також радам повіту та радам гмін. У разі загрози публічній безпеці або порушення публічного порядку звіти та інформацію подають цим органам невідкладно на кожну їхню вимогу. Рада повіту (міста), а також рада гміни на підставі

звітів та інформації, може визначити, шляхом прийняття ухвали, істотні для самоврядної громади загрози безпеці та публічному порядку. Повітові (міські) коменданти Поліції зобов'язані надавати комісії безпеки та правопорядку, на вимогу її голови, документи та інформацію, що стосуються роботи Поліції на території повіту, за винятком особових справ працівників та службовців, оперативно-розшукових та слідчих матеріалів, а також актів в індивідуальних адміністративних справах [11]. Отже, в межах повітів та повітового самоврядування тут контроль здійснюють комітети безпеки та порядку. Окрім того, в п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону вказано, що здійснюється ініціювання та організація заходів, що мають на меті запобігання вчиненню злочинів та проступків, а також криміногенним явищам, та співпраця у цій галузі з органами державної влади та місцевого самоврядування, а також громадськими організаціями [11]. Також згідно адміністративно-процесуального кодексу у неорганізованій формі звичайні громадяни можуть подавати скарги до органів поліції.

У Грузії згідно ст. 7 Закону «Про поліцію» передбачено співробітництво поліції з органами публічної адміністрації та місцевого самоврядування, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами задля виконання власних функцій. IX Розділ визначає контроль за діяльністю поліції. Так, згідно ст. 58 державний контроль за діяльністю поліцейських здійснюється на основі парламентського, президентського, прокурорського нагляду [6]. Особливої ваги в Грузії в питаннях громадського контролю набула реалізація принципу прозорості в діяльності поліції, оскільки поліція зобов'язана тут надавати публічну інформацію про свою діяльність не лише органам публічної адміністрації, але й громадським організаціям та зацікавленим особам. Окрім того, інформацію про свою діяльність поліція має подавати громадськості та засобам масової інформації [12, с. 407–408].

Висновки. Таким чином, на основі наведених матеріалів можна констатувати таке:

1) правове врегулювання інституту громадського контролю за діяльністю поліції не гарантує реалізації цих норм на практиці та реальний контроль, оскільки для цього в державі має скластися ряд важливих умов, серед яких постає наявність громадянського суспільства, демократичний режим, де саме громадяни як платники податків отримують від держави послуги, залучення громадян до формування державної політики у різних сферах, наявність цільових державних програм щодо активного залучення громадськості до прийняття управлінських рішень тощо;

2) зарубіжні держави на кшталт Канади або Франції протягом багатьох десятиліть впроваджували стратегію глобального залучення громадськості до контролю за органами публічної адміністрації загалом, й громадський контроль за поліцією є лише елементом громадського контролю в загальній конструкції контролю громадянського суспільства за станом справ в державі. України загалом формує інститут громадського контролю за діяльністю поліції у відповідності із засадничими фундаментальними міжнародними нормативно-правовими актами;

3) у Польщі на рівні місцевого самоврядування створені спеціальні інституції, до яких поліцейські повинні за вимогою або в системному порядку надавати звіти про результати своєї діяльності, й такий досвід можна використати в межах України;

4) врегулювати в законодавстві України або в межах підзаконних актів залучення громадян до контролю за поліцією у вигляді добровільних загонів на кшталт муніципальної варти, які б здійснювали превентивну діяльність та патрулювання з представниками патрульної поліції Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Василенко В. М. Зарубіжний досвід здійснення громадського контролю за діяльністю підрозділів поліції та можливості його використання в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 7. Спецвип. С. 245–248.

2. Декларація про поліцію: Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи No 690 (1979) від 8 травня 1979 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_803.

3. Європейський кодекс поліцейської етики. Рекомендація (2001) 10, ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 р. та Пояснювальний меморандум. URL: https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.

4. Кодекс поведінки должностных лиц по поддержанию правопорядка: Резолюция 34/169 Генеральной Ассамблеи ООН от 17 декабря 1979 г. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_282/.

5. Миронюк Р. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 134 с.

6. О полиции: Закон Грузии от 4 октября 2013 года №1444-Is. URL : <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/2047533/1/ru/pdf>.
7. О полиции : Федеральный закон от 07.02.2011 N 3-ФЗ (ред. от 21.12.2021). URL : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_110165/30d69a5f02dbc3803e311488adfb5e2562169aa0.
8. Паризька Хартія для нової Європи: міжнародний документ від 21.11.1990 № 995_058. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058#Text.
9. Про Європейський кодекс поліцейської етики: Рекомендації Комітету Міністрів державам-учасникам Ради Європи від 19 вересня 2001 року. URL : <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>.
10. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n1123>.
11. Про Поліцію: Закон Республіки Польща від 6 квітня 1990 року. URL : <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19900300179>.
12. Терещук О. Д. Адміністративно-правові засади громадського контролю за правоохоронною діяльністю в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 460 с.
13. Ткаченко Р. О. Міжнародний досвід громадського контролю за діяльністю органів поліції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 4. Том 2. С.201–206.

Надійшла до редакції 06.12.2021

References

1. Vasylenko, V. M. (2019) Zarubizhnyy dosvid zdiysnennya hromadskoho kontrolyu za diyalnistyu pidrozdiliv politsiyi ta mozhlyvosti yoho vykorystannya v Ukraini. [Foreign experience of public control over the activities of police units and the possibility of its use in Ukraine.] *Naukovi zapysky. Seriya: Pravo*. Issue. 7. Spec. issue, pp. 245–248. [in Ukr.].
2. Deklaratsiya pro politsiyu: Rezolyutsiya Parlamentskoyi asambleyi Rady Yevropy No 690 (1979) vid 8 travnya 1979 roku. [Declaration on the Police: Resolution of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe No. 690 (1979) of 8 May 1979.]. URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_803. [in Ukr.].
3. Yevropeyskyu kodeks politseyskoyi etyky. Rekomendatsiya (2001) 10, ukhvalena Komitetom ministriv Rady Yevropy 19 veresnya 2001 r. ta Poyasnyvalnyy memorandum. [European Code of Police Ethics. Recommendation (2001) 10, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 19 September 2001 and the Explanatory Memorandum.] URL : https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf. [in Ukr.].
4. Kodeks povedeniya dolzhnostnykh lits po podderzhaniyu pravoporyadka: Rezolyutsiya 34/169 General'noy Assamblei OON ot 17 dekabrya 1979 g. [Code of Conduct for Law Enforcement Officials: UN General Assembly Resolution 34/169 of 17 December]. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_282. [in Russ.].
5. Myronyuk, R. V. (2020) Hhromadskyy kontrol za diyalnistyu politsiyi [Public control over the activities of the police] : monohraf. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2020. 134 p. [in Ukr.].
6. О полисии: Закон Грузии от 4 октября 2013 года №1444-Is. [On the Police: Law of Georgia of October 4, 2013 №1444-Is.]. URL : <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/2047533/1/ru/pdf>. [in Russ.].
7. О полисии : Federal'nyy zakon ot 07.02.2011 N 3-FZ [About the police: Federal Law of 07.02.2011 No. 3-FZ]. (red. ot 21.12.2021). URL : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_110165/30d69a5f02dbc3803e311488adfb5e2562169aa0/. [in Russ.].
8. Paryzka Khartiya dlya novoyi Yevropy : mizhnarodnyy dokument vid 21.11.1990 № 995_058. [Paris Charter for a New Europe: international document of 21.11.1990 № 995_058]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058#Text. [in Ukr.].
9. Pro Yevropeyskyu kodeks policeyskoyi etyky : Rekomendatsiyi Komitetu Ministriv derzhavam-uchasnytsyam Rady Yevropy vid 19 veresnya 2001 roku. [On the European Code of Police Ethics: Recommendations of the Committee of Ministers to the member states of the Council of Europe of 19 September 2001]. Ofitsiyyny sayt Tsentru polityko-pravovykh reform. URL : <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>. [in Ukr.].
10. Pro Natsionalnu politsiyu: Zakon Ukrayiny vid 2 lypnya 2015 r. 580-VIII. [On the National Police: Law of Ukraine of July 2, 2015 № 580-VIII.]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n1123>. [in Ukr.].
11. Pro Politsiyu: Zakon Respubliki Polshcha vid 6 kvitnya 1990 roku. [On the Police: Law of the Republic of Poland of 6 April 1990]. URL : <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19900300179>. [in Ukr.].
12. Tereshhuk, O. D. (2018) Administratyvno-pravovi zasady ghromadsjkogho kontrolju za pravookhoronnoju diyalnistyu v Ukraini: teoriya i praktyka [Administrative and legal principles of public control over law enforcement in Ukraine: theory and practice]: monohrafija. Kyiv : DP «Vyd. dim «Personal», 460 p. [in Ukr.].
13. Tkachenko, R. O. (2018) Mizhnarodnyy dosvid hromadskogho kontrolyu za diyalnistyu orhaniv politsiyi [International experience of public control over the activities of police bodies]. *Naukovyy visnyk publicnogo ta pryvatnoho prava*. Issue 4, vol. 2, pp. 201-206. [in Ukr.].

ABSTRACT

Oleksandr Yunin. Public control over police activities: international practice and experience of individual foreign countries. The study deals with regulations and the practice of involving the public in the control of police activities in foreign countries. The key role of the institute of public control over the activities of the police in the context of building the National Police of Ukraine on the model of police institutions of Western civilization, developed democracies and democratic institutions is stated. The main provisions of international normative legal acts, which establish the main principles and standards for public control over the activities of the police and police services, are highlighted.

The emphasis is placed on the need to cover not only the positive experience but also the situation with public control in countries with undemocratic regimes, especially among the member states of the USSR. effective or efficient mechanisms of public control over the activities of the police, which is a repressive institution rather than a law enforcement agency). At the same time, the successful experience of Poland and Georgia in building effective police bodies that are accountable to civil society and enjoy authority among the population is presented.

The emphasis is placed on the fact that in the last century Western countries have begun systematic work on broad public involvement in public administration and local government decision-making, including in public control over policing. The norms of the Polish Law on Police are considered, which contain norms on the need to report police officers to special institutions within local self-government, inform about their activities, in this aspect we are talking about the norms of the Georgian Law on Police.

Keywords: control, public control, civil society, foreign experience, international documents.

УДК 342.84

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-31-36



**Лариса
НАЛИВАЙКО**[©]
доктор юридичних
наук, професор,
Заслужений юрист
України



**Свєнєнєя
МІНАКОВА**[©]
кандидат
юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
ДО ВИБОРЧИХ ПРАВ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (НА ОСНОВІ ДОСВІДУ
ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ 2020 РОКУ):
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ**

У статті досліджено забезпечення виборчих прав внутрішньо переміщених осіб, а саме права обирати та бути обраним на місцевих виборах. Якісні правові зміни виборчого законодавства створили умови для мобільних груп населення, в тому числі ВПО, реалізувати своє конституційне право на участь у місцевих виборах. Доступність реалізації виборчих прав ВПО на місцевих виборах залежить від таких умов, як: належне правове забезпечення; інформування ВПО про доступні можливості у сфері виборчого процесу, реалізації їхніх виборчих прав; організація виборчого процесу та механізму зміни виборчої адреси; доступ до судового та позасудового захисту порушених прав та інтересів ВПО у сфері виборчого процесу; інклюзивність виборчого процесу та його безпечність в умовах пандемії COVID-19.

На сьогодні в Україні, незважаючи на наявність ресурсів та вихідних даних, не ведеться офіційний облік кількості ВПО, які мають виборчі права та які їх використали на місцевих виборах.

Ключові слова: демократія, внутрішньо переміщені особи, місцеві вибори, право обирати, право бути обраним.

© Л. Наливайко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7696-4223>

larysa-nalyvaiko@ukr.net

© Є. Мінакова, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3823-3072>

kasyanenkoyv@ukr.net